

Javaslat a
„Gyurgyalag fészkelőhely – ex szeméttelep”
települési értéktárba történő felvételéhez

Készítette:

Kerényi Zoltán (MME 5.sz. Gödöllői HCS.), Nagy Andrea (Galgamenti
Népfőiskola)
Galgahévíz 2017

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/**szervezet**/vállalkozás) neve:
MME 5.sz. Gödöllői Helyi Csoport, „Szentandrás” a Galgamenti
Népfőiskola Alapítványa

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Kerényi Zoltán

Levelezési cím: 2100 Gödöllő, Dózsa György út 50.

Telefonszám: +36-20-823-1520

E-mail cím: szirtisas33@gmail.com

Név: Nagy Andrea

Levelezési cím: 2193 Galgahévíz, Fő út 143.

Telefonszám: +36-70-381-9287

E-mail cím: galgaokoinfo@gmail.com

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet	
☐ ipari és műszaki megoldások	☐ kulturális örökség	☐ sport	
☒ természeti környezet	☐ turizmus		

2. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

Galgahévíz, ex-szeméttelep, a Béke u. folytatása a Bika-tó irányába.

47°37'06.61"É 19°32'30.05"K

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

X települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A homokbánya története:

A Környezetvédelmi és rekultivációs terv (2009) alapján az önkormányzati tulajdonban lévő, 0133 hrsz-ú volt homokbánya, a település Bika tó felé tartó útvonala mentén, a legközelebbi lakott területtől légvonalban 650-700 méterre található. Feltehetően az 1980-as évektől kezdte a környékbeli lakosság ezt a területet kommunális hulladék elhelyezésre használni. Földtani, geodézia vizsgálatok nem történtek előzetesen. A telepet 1999-ben bezárták, ennek ellenére illegális használata megállapítható. Az önkormányzat övárkot alakított ki a Bika-tó felé vezető aszfaltos út mentén, valamint földsáncot építettek a határoló utak mentén. (Galgahévízi Helyi Fenntarthatósági terv, 2009)

A Gödöllői-dombság gyurgyalag állományáról az 1949-es felmérésekből származnak első információink (Szijj 1952-55), de ekkor a galgahévízi telep még nem kerül említésre. A szakirodalomban a galgahévízi telep első említése az 1980-as évekből származik (Kertész 1991).

Az általunk 2008 óta rendszeresen felmért gyurgyalag telep Galgahévízen az ex-szeméttelepen található, a Béke u. folytatásában a Bika-tó irányába. Ez a telep feltételezhetően megegyezik a Kertész publikációiban „nem működő homokbánya”-ként említett teleppel, bár itt megjegyezném, hogy a terület alapkőzete itt inkább lösz, így inkább agyagbányaként működhetett a terület, majd később sajnos hulladéktelepként.

A bányászat során képződött falak ÉK-K kitettséget mutatnak, magasságuk változó, a fészkelésre alkalmas részeken a 0,5 – 4 m között váltakozik. A falak felületén jól látszik a víz és szél munkája, ami földtani szempontból is érdekes képződmények létrejöttét eredményezte. A kb. 150-170 m hosszú falfelület jelentős része már leomlott és felnötte a növényzet, ezeken a részeken már egyre kevésbé lehetséges a gyurgyalagok megtelepedése. A megmaradt függőleges falfelületeken évente kb. 30-35 pár gyurgyalag költ. Felméréseink alapján az elmúlt években a következőképp alakult a költés:

év	gyurgyalag párok száma
2006	15
2007	22
2009	44

2010	44
2011	39
2012	45
2013	32
2014	27
2015	25

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A galgahévízi gyurgyalag telep mindenképp nagy értéke a településnek, hiszen ilyen nagy költőpárú kolóniák manapság már ritkának számítanak, a telepek több mint 70%-a 10 párnál kisebb (Gyurác et al. 2004). A galgahévízi gyurgyalag telep a Gödöllői-dombság egyik legstabilabb és legnépesebb kolóniája. A terep kezelésével, rendezésével, a partfalak alkalmi felújításával a gyurgyalagok száma növelhető lenne, s ezzel a telep jelentősége is erősödne.

A költőtelepen 30 pár gyurgyalaggal számolva (a gyurgyalag eszmei értéke 100.000 Ft), átlagosan 5 nevelt fiókával, a madáregyedek összes eszmei értéke 21.000.000 Ft. Ugyanakkor a telep környezetében más védett fajok is fészkelnek (pl. búbos banka, nagy fakopáncs, mezei pacsirta, feketeterigő, sárgarigó, barátposzáta, mezei poszáta, töviszúró gébics, tengelic, zöldike, kenderike, erdei pinty, citromsármány), tovább növelve a terület helyi jelentőségét.

A löszfalak jellegzetes földtani képződményeket, földtani rétegeket is mutatnak, ezek megőrzése, illetve akár bemutatásra alkalmassá tétele is fontos lenne.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Gyurác József, Nagy Károly, Bagdi Antal, Hadarics Tibor, Ragats Zsófia (2004): A gyurgyalag (*Merops apiaster*) monitorozása és védelmi helyzete Magyarországon, 1997-2001. Természetvédelmi Közlemények 11, 481-489.o.

Ivók Emília (2010): A gyurgyalagok természetvédelmi helyzete a Gödöllői-dombságban. BSc szakdolgozat, Szent István Egyetem, MKK Állattani és Ökológiai Tanszék, Gödöllő.

Ivók Emília (2012): A gyurgyalagok állományváltozása és fészkelési szokásainak vizsgálata a Gödöllői-dombságban. MSc szakdolgozat, Szent István Egyetem, MKK Állattani és Ökológiai Tanszék, Gödöllő.

Kerényi Z. & Ivók E. (2013): Nestsite characteristics of the European Bee-eater (*Merops apiaster* L.) in the Gödöllő Hills. *Ornis Hungarica* 21(2): 23-32. doi: 10.2478/orhu-2014-0002

Kertész László (1991): A gyurgyalag (*Merops apiaster*) és a parti fecske (*Riparia riparia*) fészkelő állományának változásai a Gödöllői-dombság térségében lévő homokbányákban, *Madártani Tájékoztató* júl.-aug. 3-4. szám 16-17.o.

Szijj József (1952-1955): A gyurgyalag 1949. évi fészkelő telepei hazánkban. *Aquila* 185-189.o.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

-

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

NYILATKOZAT

A csatolt fényképeket az értéktár felhasználhatja, a megfelelő hivatkozások, lábjegyzetben jelzett források feltüntetésével.

Kerényi Zoltán

Nagy Andrea

Galgahévíz, 2017. március 6.